

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1836 ————— Any XXXVI
BARCELONA, 6 DE MARÇ DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

UN DELS "PERQUÈS" DE LA COALICIÓ REPUBLICANA

—Deixa anar, estaquirot!... No veus que és massa gran, per a tu, aquesta bandera?

ALERTA, POBLE!

Tant si và de «senyor ric»,

com de «ridícol jaumista»,

CRÒNICA

D'eleccions

A MICS meus, ha arribat l'hora d'anar a les urnes. Jo suposo que tots hi anireu decidits, amb una mà *dintre* la consciència i l'altra sostenint la candidatura del vostre gust, com diu que digué un orador regionalista.

Jo suposo a la vostra consciència neta i lliberal, i per això no dubto que triomfaràn els nostres.

Els altres tampoc dubten que triomfaràn els seus, i, si ho dubten, s'ho callen, com és de llei que's faci.

Aquest cop els interventors no tindran gaire feina per a saber cada elector a qui vota. Si porta *sobre-todo* i botins, vota per la «Lliga», si

no'n porta, vota pels republicans. Els camps són desllindats amb una admirable precisió.

En el míting del passat diumenge ens vàrem convèncer de que a la coalició d'esquerres hi van sols els que no tenen bona roba, que, indubtablement, a Barcelona, són molts més que'ls que vesteixen bé.

El bon entusiasme democràtic se manifestà palesament. Jo'm vaig sentir un poc trasbalsat davant nombrosos exemples d'heroisme cívic.

Un pobre vell, nafrat d'una cuixa, resistia la formidable empenta dels que, àvids d'oír la veu dels *leaders*, empenyien des del carrer per a entrar al «Còmic», llençant esgarips de dolor.

—Me caso amb *neu*, que'm feu mal!

—Aneu-vos-en, o calleu!—responien els veïns, llençats contra'l xacrós.

—No'm dóna la gana.

I l'home acabà per gemegar de baix en baix, per a oír el verb republicà i deixar que l'oïssen.

Un altre queia en basca a pocs passos lluny de mi. Era un convalescent a qui la sofocació d'aquell pa d'hommes li havia fet tornar agres les sopes del desdejuní. Invocava a Jesús amb veu apagada, posava sordina als oïgs per a no interrompre les oracions dels oradors. Un moment d'entusiasme feu remoure les nombroses banderes que guarnien tota la barana del primer pis. Eren llargues i descomunals, i a aquell infeliç indigestat no li va caldre altre vent que'l d'aquelles ensenyes republicanes, per a retornar-se.

Exemples d'aquests, a centenars.

Per això l'esperança en el triomf de la causa coalicionista ni cal tenir-la de tan impossible que resulta lo contrari.

Tot l'escàndol que ha produït en certs gènits apocats lo que ells nomenen contuberni immoral entre en Lerroix i en Pere Corominas, no farà mimvar gaire la votació.

Amics, donava goig de veure'ls, un a cada costat d'en Valentí i Camp, cada jorn més paregut a Sant Roc. Ambdós estaven molt seriosos. En Corominas, pàlid; en Lerroix, vermell; corpulents, hieràtics, impassibles fins a l'instant de la peroració, com mantenint amb l'amplaria de les seves espatlles el pes de la responsabilitat de l'acte.

Vaig notar que en Corominas sabia més literatura que en Lerroix i que aquest era més polític.

El primer gesticulava amb el dit de la mà dreta, estirat com apuntant al cor de l'auditori; l'altre posava la mà com si intentés agafar al vol una mosca fugitiva.

El poble, veient-los i oint-los, cridava visques diferents que tots volien dir lo mateix, aplaudia i s'entusiasmava.

En Lerroix va deixar anar una afirmació que cal posar-la en lletres de motllo. Se declarà federalista i repu-

com de «ferm regionalista»...

sempre és el teu enemic!

blicanitzant de Catalunya, per a amb ell republicanitzar a Espanya.

I doncs, homes!

Després tirà una escopetada dreturera a la «Lliga». Ell vol la Mancomunitat, però no que aquesta siga instrument dels cacics regionalistes.

Crec que, sincer o no, el tret va espuntillar a la *perdiu*.

En fi, l'acte va acabar-se en mig de l'ordre més cívic que pot desitjar un noucentista.

L'unió dels republicans, a casa nostra, pot ésser un excel·lent *cold-cream* per a les malures ciutadanes. Els oradors començaren per abstenir-se de dir mal dels seus adversaris.

Ho veieu com hi hà coses susceptibles d'aristocratitzar-se?

Caldrà fer constar que en el grandios míting electoral no hi assistiren *boy-scouts* ni capellans?

Creiem que no.

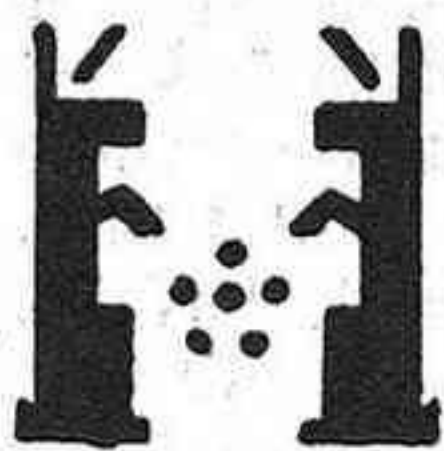
Lo que sí vàrem veure, i ho hem de dir, és que l'*abanderado* dels *Jóvenes bárbaros* portava'l cap envenat. En canvi, una de les nostres senyeres barrades, una que tenia un gall per llança, gallejava com un mal esperit.

Hi hà un detall que també va encoratjar-nos molt. A la sortida del míting cap ciutadà comprava cacauets, ni es parava a fer beguda.

La policia, ociosa, badallava com en els bons temps que no existia la xusma ni el requetè.

Això marxa, viva Déu!

P. BERTRANA

Gabriel Alomar i... què més?

El grupet polític de l'extrema-esquerra s'ha empenyat en posar el nom del nostre amic Alomar per banderí de la seva candidatura, a pesar de la clara i terminant desautorització de l'interessat.

Creuen, els pertorbadors de la coalició, que amb el reforç d'aqueix nom prestigiós podran donar més fàcilment el triomf an en Queraltó, que és la seva única idea. Què se'ls endona an ells, l'Alomar!... Ells saben que és un gran home, que compta amb les simpaties de la gent avançada, tant dels intel·lectuals com dels obrers, i per això el fan servir de trampolí electoral.

Si els que patrocinen an en Queraltó estimessin realment a l'Alomar, i volguessin que sortís victoriós de les urnes, mirarien una mica més prim en no fer-li fer un paper ridícol i s'haurien preocupat d'averiguar quin és el seu segon «apellido», tota vegada que ells no ignoren que una candidatura sense'l requisit dels dos cognoms no és vàlida.

L'Alomar, doncs, és l'únic candidat que ha anat per les cantonades amb el nom defectuós. I l'elector, que coneix la llei, va preguntant d'assí i d'allà:

—Gabriel Alomar i... què més?

Naturalment, com que'l nostre amic no autoritza el primer nom, menos donarà el segon. I els clients de l'exilator doctor es troben en un conflicte.

—Gabriel Alomar i... què més?

Nosaltres, fins i tot arriscant la derrota de la candidatura Queraltó i, per tant, la del nostre amic, preferim que'l darrer cognom del poeta i excel·lent publicista quedi en la discreta penombra de l'incògnit.

¡Quina desil·lusió, ara, si descobriem, per exemple, que'l gran Gabriel Alomar se diu Gabriel Alomar i Sirerols, o Rafecas, o Martínez!

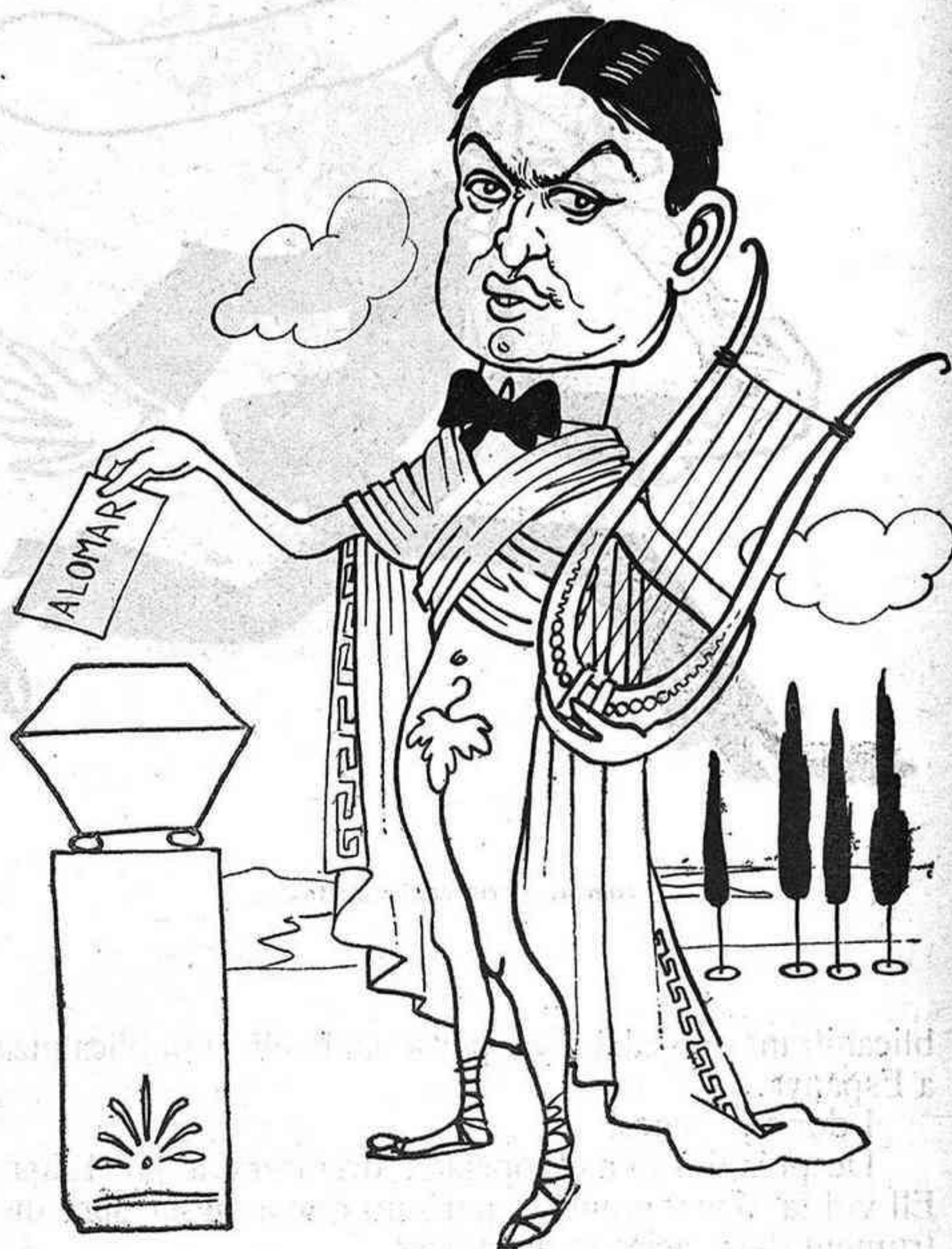
La mateixa desil·lusió que tinguérem quan, per culpa del seu germà, el polític, vinguérem en coneixement de

VOT EN BLANC

—Jo, no havent-se presentat la Czaplinska, aquesta vegada seguiré les instruccions d'en Martí i Julià.

EL POETA DE «LA VEU»

—Ha arribat l'hora de tornar les coses a son lloc. El quedar bé no costa una... poesia.

que en Santiago Rusiñol se diu Santiago Rusiñol i Prats. No, no; Gabriel Alomar i res més. Lo altre val més que continuï en el misteri.

Manual del perfecte elector

Cridat per la llei, amic lector, a exercir el més preuat dels drets del ciutadà, el vinent diumenge has d'acudir a les urnes.

En quina secció te toca anar a votar?

No cal que t'amoïnis averiguant-ho.

Els comitès electorals són molt previsors i ja's cuidaran ells d'enviar-te un sobre, en el qual, perfectament detallat, hi trobaràs el número que tens a les llistes, la secció a que perteneixes i el lloc on aquesta està instal·lada.

A més d'explicar-te això, els comitès encara faran una altra cosa: per a estalviar-te la molestia de pensar a qui has de donar el teu vot, t'enviaràn la candidatura, hermosament impresa en lletra ben llegible.

Aquí, naturalment, sorgirà un petit conflicte. Com que les candidatures que rebràs seràn varies i en totes hi haurà cinc noms, que en cada una seràn diferents—Quina d'aquestes candidatures és la bona?—diràs tu, mirant-les i remirant-les, perplexe i neguitós.

Rebutja tot temor i pren a ulls clucs la que primer te vingui. Totes les candidatures són bones; en totes hi ha una lluita de cinc homes honrats que, segons ells, no's proposen altra cosa que fer-te feliç i salvar la patria. Sabent això, pots estar ben segur de que, triïs la que triïs, sempre triaràs bé.

No obstant, si cap de les que t'envien t'acomoda, la llei, preveient aquesta contingència, te reconeix el dret de fer-te tu mateix la candidatura. Pots tranquilament agafar un paper de mida enraonada i escriure-hi del teu propi puny els cinc noms que més t'agradin. Vols posar-t'hi a tu mateix?... Fes-ho, que ningú ha de reconvenir-te. Vols donar el vot als teus parents, als teus amics, al sabater que't calça, al sastre que't vesteix?... Dret i facultats tens per a votar-los, elevant-los d'aquesta manera a la categoria, sempre respectable, de candidats derrotats.

Preparada ja la candidatura, surts de casa i cap al col·legi. A quina hora hi has d'anar?

Vuit hores—de les vuit del matí a les quatre de la tarde—tens de temps per a fer ús del dret que les lleis te concedeixen. Vès, dintre d'aquest extens horari, si en pots

fer de combinacions per a escullir el moment d'anar a emetre el vot.

Uns te diràn:—Ves-hi dematí, o sinó t'exposes a que algú et suplanti, fent ús del teu nom.

Altres t'aconsellaràn:—No hi vagis al dematí, que generalment és l'hora de les empentes i dels incidents desagradables.

Uns i altres tenen raó, i uns i altres no'n tenen.

I com que en aquestes materies no està bé fer coacció sobre l'esperit de ningú, crec que obraràs santament si vas a votar a l'hora que millor te sembli, sigui al dematí, sigui al mig-dia, sigui cinc minuts abans de tancar-se la votació.

Ja en el local, dónes el teu nom, i, amb tota solemnitat, entregues la candidatura, degudament plegada, al president de la «mesa». No més pot succeir una cosa: que'l president, a l'examinar la llista de la secció, et digui amb la major senzillesa:—Vostè ja ha votat.

Què fas, llavors, tu?... Callar, donar mentalment les gracies a l'incògnit ciutadà que s'ha dignat suplantar-te i, tranquil per aquest cantó, sortir altre cop a respirar l'aire del carrer, si no del tot pur, bastant més sà que'l del mesquí local del col·legi.

Ara, dugues observacions més, i acabo, lector: l'una, se refereix als mítings de propaganda; l'altra, als manifestos electorals.

Si has de seguir els meus consells, als mítings no hi vagis. Les passions estàn, avui, molt exaltades, i amb lo moguts que aquests actes solen ésser, calcula les trepitjades que podrien donar-te i lo molt que sofriries si per desgracia tens ulls de poll.

En quant als manifestos electorals... no sabs el cas de l'apotecari?

Era un apotecari que cada dos per tres tenia escenes amb la seva dona; escenes tan aviat ridícoles com dramàtiques; però que sempre s'acabaven de la mateixa manera: això és, amb una explosió de llàgrimes que l'exaltada esposa, ja agotats tots els dicteris, deixava anar en el moment oportú, esperant per aquest procediment imposar-se una hora o altra al séu indòmit marit.

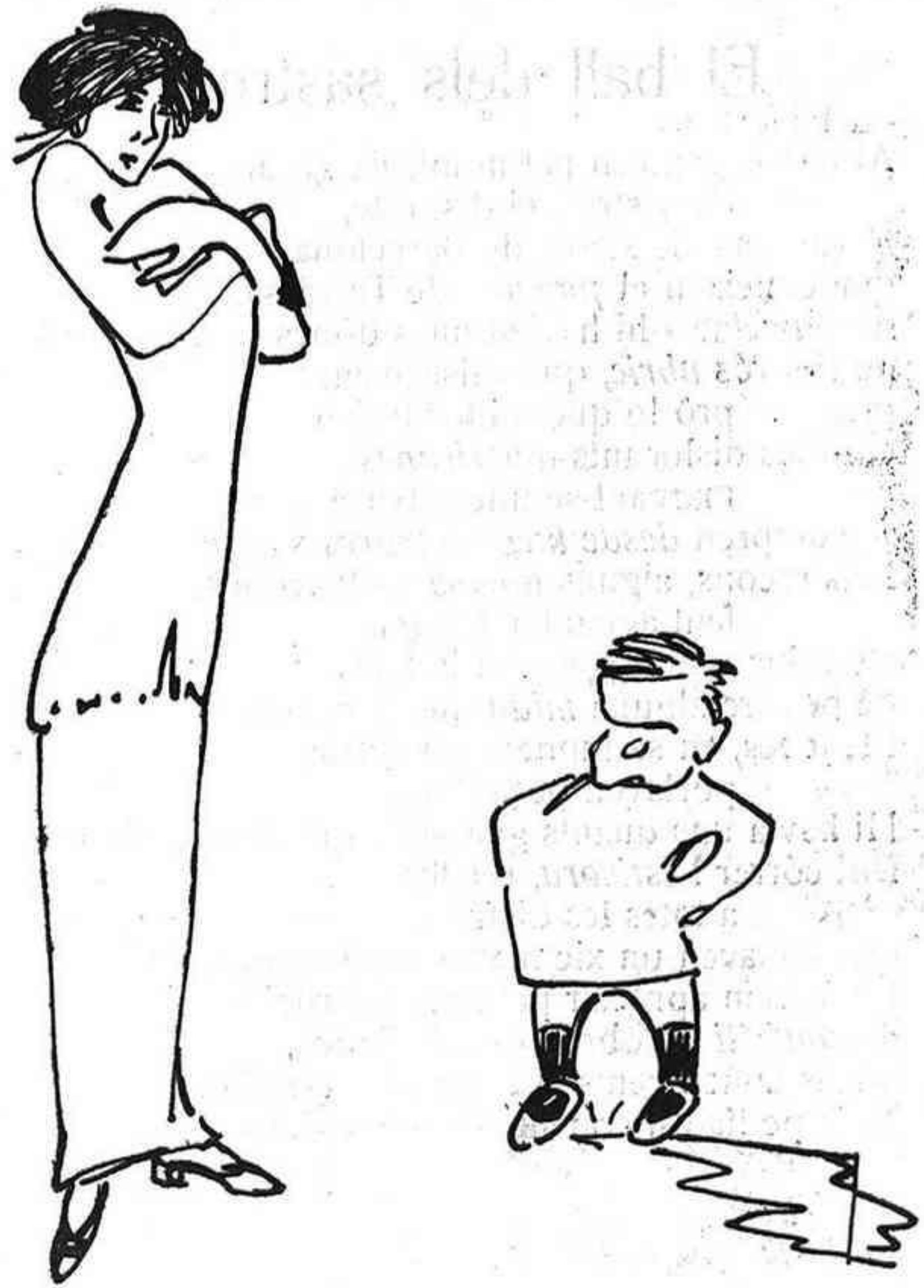
Tantes i tantes vegades va repetir-se la maniobra, que l'apotecari, un dia, formalitzant-s'hi, va dir a la seva muller:

—Es inútil que't molestis, noia. Les teves llàgrimes no tenen, per mi, cap valor. Ahir vaig analitzar-les detingudament, i sabs lo que hi vaig trobar? Una mica de cloruro de sodi, una petita part de fòsfor, i para de comptar: lo demés tot és aigua.

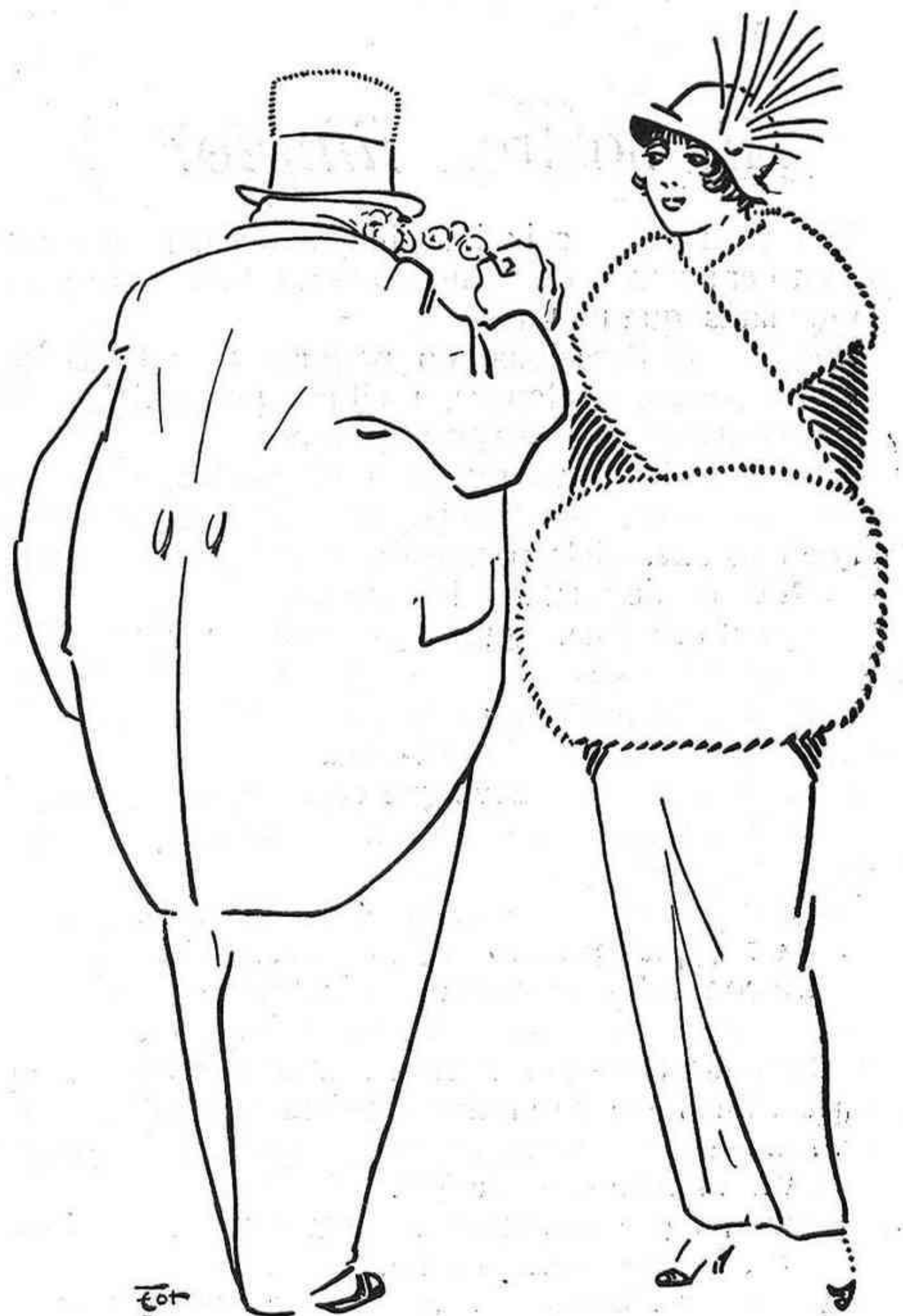
Lo mateix, si fa o no fa, succeeix amb els manifestos electorals.

Pacientment, els he analitzat quasi tots, i sabs, lector, que hi he trobat, en resum?... Unes grans ganes d'obtenir, no importa per quins medis ni se sab per quins fins, l'investidura de legislador, i prou. Lo demés, tot és aigua; és a dir, tot paraules; molt boniques, molt eloqüents, mol grates al oído; però paraules... i res més.

A. MARCH

—Bé, menut!... Com és que has fet un riu a terra?
—Perque volia fer-hi un pont a sobre.

—Vaig tenir el gust de veure el séu noi a Sant Medi.
—A Sant Medi?... Ja ho crec; no hi falta cap any, d'ensà que és de l'escola «mediterrania».

El ball dels sastres

Al ball organitzat pel nombrós gremi
de sastres, el dissabte,
hi van anà els xicots de Barcelona
que coneixen el *panyo*... de Terrassa.
A «Novetats» hi havien unes dones
de rigorós *abric*, que valsejaven;
prò le que millor treien
eren les dislocants *americanes*,
marcant-se unes etxures...
se comprèn *desde luego*, *etxures sastre*.
Pels reconcs, alguns *novios* molt eròtics,
fent aguantar la *capa*
als veïns, s'entregaven a la feina
de pendre alguna *mida* que'ls faltava.
Els joves, en sa immensa majoria,
portaven peça llarga.
Hi havia uns quants guassons que des les llotges,
fent córrer l'*estisora*, retallaven
a totes les disfrees
que ballaven un xic massa arrambades.
En fi, vam apreciar pel gran *derroche*
de *confetti* i d'obsequis a la llança,
que'ls concorrents estaven bé d'*ermilla*.
No's podia esperar menos dels sastres.

JOAN CASAS VILA

—Un altre dia; no porto cap diner a sobre.
—Doncs... dongui'm el vot.

El nostre... *limpio*?

Va arribar a peu, coix i fugitiu, arrojant una cua
que, sinó era com la dels xinos, passava d'un pam i mig.

Què faràs, què no faràs?

Posat dintre Barcelona, no poguent triar l'ofici de
cucurullà, perquè no donava, i ell era poc religiós, se
decidí pel rastrer i arrossegat de cira-bòtes.

Amprà un bar i va pendre'n l'exclusiva; s'inventà
dues o tres cremes per a tallar les pells i les patentà a
casa dels sabaters de's parroquians; se feu una ermilla
amb mànegues de llustrina, i home fet.

Era molt bromista. Quan no enllustrava, posava cà-
tedra de córrer braus; però un dia entraren a l'establiment
uns que eren més bromistes que ell i, tot fent bro-
ma, fent broma, li varen tallar la cua.

D'aleshores ensà, esdevingué concirós; s'enfonsà la
catxutxa fins al clatell per amagar sa vergonya, i llim-
piava mel·lancònic.

—Miquel, què tens?—preguntaven uns parroquians.

—García, què't passa?—feien els demés.

Ell se confessà amb nosaltres, dient-nos:

—M'han tallat la cua, i amb ella les il·lusions. Ja soc
un ciutadà més; com el Guerra, com el Bomba, com el
Machaco. Ells i jo som militars que hem demanat l'absol-
luta... Ai!...—i tenia de fregar més perquè les llàgrimes
li entelaven la lluentor del calçat.

Després, agenollat, amb aquella traça d'estudiant
gandul, ens contà la seva historia.

—Els braus són els que tenen la culpa de tota la
meva pega... Ai, com me'ls estimo an els braus!... Si ara
en pogués matar un!... i, sinó occir-lo, plantar-li un pa-
rell de banderetes, o veure com li claven burxada en mig

del conill!... No parlem de coses tristes. Doncs, sí; jo soc
fill de casa bona; tinc fet mig batxillerat; un pare mort a
disgustos i una mare que m'estima... Tot va venir pels
cabells!... Veu? Jo tinc els cabells del mateix color que'l
Bienvenida; els companys d'Institut no trigaren a ado-
nar-se'n, i «Bienvenida» per aquí, «Bienvenida» per allà.
Jo m'ho vaig pendre en serio i, en comptes de sentir al-
catedràtic, me n'anava a les *capeas*. Tots me deien que
prometia tant i tant. Un dia vaig barallar-me amb besties
grosses. No sé què va fer-ho, si els tres duros que m'oferí
l'alcalde del poble, o el pare que m'havia tret de casa...
Res, cinc setmanes d'hospital i coix per tota la vida!...
Després he vingut a aquí. No goso a tornar. La mare ha
recollit a aquella i al xicot. No tinc vergonya de tornar-hi.
El Fuentes me va conèixer l'última vegada que va ésser
a Barcelona, i va quedar estranyat. «—Tu, així? —Ja ho
veu. —I el teu pare?... i la teva mare? —La vida...»

El «*limpio*?» para un moment i diu:

—Per a cafès de *camareras* no hi hà pas com Barce-
lona. No coneix a l'Isabel?

Nosaltres, muts. I ell fa:

—Diumenge toreja el Tello.

R. R. R.

Epigrama

—Me contava en Barceló
que la promesa d'en Giu
anà, enguany, a Sant Feliu
per a passà una estació.

—Jo trobo, doncs, Ramonet,
que anà tan lluny no calia...
perque a l'essè a Hospitalet
ja *passada* la tenia.

JOSEP BERNET TORRAS

Com se treu un convidat

Disfruten els Vilamala d'un passament aconseguït després de trenta anys de sacrificis de tota mena. Per a fruit millor el benestar que'ls acompanya en la vellesa, desertaren, fa dos anys, de la ciutat. De la Riera de Sant Joan, cap-girada per la Reforma, passaren a Sant Gervasi. Ocupen avui una caseta de la seva propietat, d'aspecte modestíssim, batejada, no obstant, amb el nom pretencios de *torre*.

Lluny de les visites dels amics i coneguts, abusant de la llibertat que concedeix el *viure a fòra*, ha trobat el matrimoni la manera d'estalviar, en el vestir especialment. Les sabates que hauria llençat a Barcelona, les porta ara, en Vilamala, i se n'alaba com d'una gràcia especial. De roba, no'n compra, si no és un cas d'apuro. No diguem de la senyora, que segueix, en tot, les pràctiques del marit. Per tots els diners del món, no hauria anat abans fins a la plaça de l'Angel, sense l'austera mantellina. Avui, se la posa tan sols per a anar a missa a la Bonanova, i gracies. Ja ho diu a l'enumerar els aventatges del *viure a fòra*.

— Això és un gust. Les comoditats del camp..., aquesta llibertat, sobre tot... —

Viu a dugues portes de la casa dels Vilamala, un matrimoni amb tres criatures, gairebé d'una mateixa edat. El marit és jardiner. Per a ajudar-lo en els gastos de la casa, s'ocupa l'esposa en lo que bonament pot. Els tres brivalls troben en els jocs del carrer l'esbarjo que'ls és propi.

El més gran dels vailets, xicot espaviladíssim, acostuma a freqüentar les cases del veïnat amb qualsevol excusa. Fer-se amic dels estadants, és per a ell joc de poques taules. El tarannà, decidit i graciós, sembla aposta per a captar-se simpaties. De la mainada d'aquells vols, és, en Manelet del jardiner, el més popular i benvolgut.

Per a en Manelet, no podien ésser els Vilamala una excepció. Un cop, perque l'empaita un company; després, per a esquivar el pas d'un automòbil; més tard per a agafar la pilota desviada, és el cas que amb qualsevol pretext es fica el noi a la *torre*, com si fos a casa seva.

Fa pocs dies—diumenge'n va fer vuit,—entrà en Manelet a cà'n Vilamala, en ocasió en que'l matrimoni es trobava a taula. Era l'hora de dinar. Damunt del *buffet* hi havia una enorme plata de crema. Entrar i pegar-hi llambregada, sigué per al noi una mateixa cosa. Ronsejà, sense perdre-la de vista... Feu el tonto, del·lectant-se amb l'olor...

En Vilamala compregue tot seguit l'intenció del visitant.

L'ALCALDE CANDIDAT

—Apa, adeusiau!... Si algú pregunta per mi, digueu-li que he anat a treballar-me el districte.

—Ja has dinat?

—Sí, senyor.

—Ho sento, doncs, anava a convidar-te.—

El nano es tornà vermell. Cregué haver fet un bunyol, i tot motxo va dirigir-se al carrer. No era encara a la porta, quan clavaren, els Vilamala, falconada a la crema, satisfets d'haver esquivat a l'importú.

El joc va repetir-se el diumenge següent. Dissimuladament, procurant amagar la vera intenció, entrà en Manelet a cànn Vilamala a l'hora de dinar.

Com el diumenge anterior, se trobava el matrimoni a taula. Al presentar-se el visitant, acabava la minyona de treure el rostit.

—Hola!—digué en Vilamala, al veure'l; afegint, després:—Ja has dinat?

—No—contestà el petit, resoltament.

—Doncs, ja és hora de que hi vagis—feu en Vilamala, indicant-li la porta.

P. V.

Del jardí dels humoristes

LA MILLOR RAÓ

No fa gaires mesos, un diari americà, *The Sun of Midnight* «El sol de mitja nit», va anunciar que oferiria un gall dindi a aquell dels seus lectors negres que, personat en aquella redacció i sense ajuda de ningú, sabria justificar de la manera més satisfactoria les seves opinions republicanes.

Tres negres varen presentar-se a les oficines del *Sun*, per a pendre part en el citat concurs.

El primer va dir:

—Jo soc republicà perquè estic convençut que'ls republicans són partidaris de l'emancipació dels negres.

—Molt bé, Bob, molt bé;—va fer el president del jurat.—I dirigint-se al segon, va afegir:

—Ara't toca parlar a tu, Bill.

En Bill va dir:

—Un servidor també és republicà, i ho és perquè la República és l'única forma de govern que pot instaurar lleis savies i perquè'ls republicans són els únics homes veritablement amics del progrés.

—Bravíssim!... I vós, Sam?—digué, finalment, el president, dirigint-se a l'últim.

El negre Sam, gratant-se la barba, exclamà, naturalment:

—Jo soc republicà... perquè'm donguin el gall dindi.

Entre'ls membres del jurat hi hagué un petit moviment de sorpresa; però l'estupefacció no durà gaire. I reconeixent-se unànimement que, de totes les respostes, la d'en Sam havia sigut la millor i la més sincera, a ell fou concedit el gall dindi.

A. DEL F.

GLOSARI

VISCA L'IGUALTAT!

El glosador ha tingut ocasió de conèixer a uns contrabandistes.

Aquests contrabandistes són uns homes que així que'l mar els ho permet—i el permetre-ho vol dir fer tan tràngol que'ls altres barcos no puguin eixir—se'n van a Alger, carreguen de tabac, surten amb temporal desfet, fugen dels perseguïdors, atraquen de la manera que poden, i, si se salven ells i el tabac, vénen uns cigarros molt espessos, de la manera que poden i allí on poden.

Doncs bé, aquests contrabandistes—i per això avui volem parlar-ne,—aquests homes fora de la llei, aquests sers tan perillosos, segons ens conta la llegenda, un cop tractats i un cop coneguts, són de la gent més de pau que hi haja; són uns homes tan naturals que... s'han acabat les noveles.

Aquells bons temps de Merimée, de Lord Byron i d'Henry Heine ja no tornaràn mai més. Aquells homes sense fre que tant mal varen fer a la pobre Carmen, que duïen els cabells al vent i vinticinco coltells a la faixa, i anaven en un bergantí mateix que un dofí desbocat, avui en dia són uns homes que mengen sopes de farigola, que acompanyen l'esposa a missa i li duen el devocionari, que porten diners a la Caixa d'estalvis, que's cuiden els encostipats, que retiren dejorn, que fan junta, que aviat es faràn socis de la «Defensa Social», del «Bon mot» i de la gimnasia rítmica, car el contrabandol, per ells, ja és com unes oficines.

Les classes es perden. Aviat no n'hi haurà. Abans era un gust: tothom anava de lo que havia d'anar. Abans trobaveu un home al Coll de Moncada, amb un trabuc, i deieu: «Aquest és bandido!». Avui en trobeu un pel carrer i l'heu de saludar, per si fos o per si no fos. Abans veïeu una dona que, del modo estret que duïa el vestit, i els colors que duïa a la cara, pensaveu: «Aquesta... senyoreta tirava per mal fi i ho ha lograt», i avui veïeu moltes senyores que, si les jutgeu per la roba, pot-ser les pendreu per les altres, o les altres les pendreu per aquestes; avui un pintor sembla un botiguer, un botiguer sembla un capellà, un capellà sembla un torero, un torero sembla una persona, una persona sembla un gitano; un gitano, un lladre; un lladre, un banquer; un banquer i un lladre, un regidor, i hem armat tal confusió que l'igualtat ens ha de portar... a que tots ens semblen als ximpls o que'ls ximpls se semblin a nosaltres.

El contrabandista, avui en dia, ja és un home natural. Els fabricants de tabac han anat pitjorant, i ells han anat millorant, i s'han trobat al mig del camí, i amb aquest nivellament ja no hi hà ningú que'ls conegui.

Tot se va igualant, cavallers. Avui dia, per no equivocar-se, no més ens queda un remei: passi lo que passi i vagi com vagi, cordar-nos ben bé les butxaques.

XARAU

ALEGORIES DEL TEMPS

El triomf de la Primavera

Teló enlaire

LICEO. — La Czaplinska no ha vingut!... Aquestes eren les paraules que amb desconsol exclamaven tots els concorrents, dissabte a la nit, al «Liceu»; i com la Czaplinska no ha vingut, no ha pogut debutar amb *Eva* la companyia «Caramba».

Zingaro Barone fou l'obra escullida per a debut, interpretada, amb lleugeres variacions, pels mateixos elements de l'any passat.

La Maria Ivanissi, un dels nostres ídols de la temporada passada, va mostrar-se la cantant espiritual i artista distingida de sempre. Així com la pobreta Czaplinska s'ha quedat malalta per terres americanes, a la senyoreta Ivanissi li han probat aquells aires, puix torna excel·lent de facultats, i ufana i sabrosa de tipu. Les senyoretas Stellina i Cenami, no conegudes del nostre públic, estigueren, particularment la primera, molt encertades en sos papers, guanyant-se tot seguit moltes simpaties. La característica, senyora del Lago, graciosíssima, és, sense dubte, dels millors elements de la companyia.

El tenor Pasquini, i demés del sexe fort, molt bé.

El chor de dones, bastant inferior al de l'any passat; se veu que'ls americans són gent de gust, i s'han quedat tot aquell be-de-deu d'italianes, anglesetes, poloneses, etc., que eren encant d'espectadors i delícia dels que'ls agrada veure opereta desde dintre l'escenari.

I el mestre Bellezza, portant l'orquestra, amb aquell entusiasme de sempre, ballant al compàs dels valsos, posant cara d'enamorat en les àries romàntiques i emportant-se'n, amb la seva simpàtica manera de dirigir, l'aplaudiment de tothom.

Dilluns va debutar amb la jogueta obra d'en Leo Fall, *Bella Risette*, la senyoreta Cossillag, contractada en substitució de la Czaplinska.

Nosaltres deiem, poc abans d'aixecar-se el teló, al senyor Volpini que amb aquell debut se jogava en condicions molt desventajoses la carta de la temporada, i era en condicions desventajoses perquè la senyoreta Cossillag havia d'ésser unes dotze o catorze vegades millor que la Czaplinska, per a que al públic li semblés tan sols passadora; el públic és com les criatures, quan se'ls hi trenca un joguet, el pare prou se gasta els diners comprant-ne de millors, però ells, toçuts, volen el trencat.

Així és que'l millor elogi que pot fer-se de la debutant, és que no sols la troba tothom passadora, sinó que fou aplaudida sorollosament, fent oblidar, sense restar-li mèrits, a la substituïda. És una gran artista en tota l'extensió de la paraula. Ocasíó tindrem d'ocupar-nos-en més extensament.

NOVEDADES. — *De España al cielo*, darrera estrena d'aquest teatre, fou una llauneta en tota l'extensió de la paraula, a pesar de que'ls cartells continúin remarcant el con-sabut *ruidoso éxito*. El llibre, del senyor Palomero (Palomero el *malo*) no's recomana ni per l'originalitat, ni per la consistència, ni literaria, ni artísticament. És *género chico* del més inferior. I en la música no varen estar, tampoc, gaire afortunats els senyors Jiménez i Padilla; ramploneja molt i està instrumentada a base de bombo i platets.

Llàstima de presentació, que fou extremadament luxosa, i llàstima d'interpretació, que va anar molt rodona.

NUEVO. — Els germans Corominas han donat una nova mostra de la seva discreció i del seu ingeni. *Institut d'Apicultura* és un quadret divertit en el qual una serie de tipus ben observats hi juguen bastantes situacions còmiques més o menys encertades. No està a l'altura d'altres obretes dels mateixos autors, perquè li manca, pot-ser, un xic d'interès i una altra mica d'espontaneïtat; però s'escolta amb gust i distreu la vista.

Els artistes, bé. La música, aixerida, sense pretensions.

— Per a avui, divendres, s'anuncia l'obra en un acte i tres quadros, *Las memorias del diablo*, lletra d'en Montero i música pel mestre Parera.

ESPAÑOL. — Una gran gentada omplia la sala del popular teatre. Allò semblava la resurrecció somniada per tots. I d'entusiasme no'n vulguin més. S'estrenava la tragi-comèdia en tres actes *Patria*, d'en Pous i Pagès, en qual obra s'hi descriu amb ferma pinzellada la trista pàgina històrica d'un poble decadent que se sembla molt al nostre. A primera vista, *Patria*, ens resulta com una declaració monàrquica de l'autor; però no és més que la franca demostració de l'ineficàcia de la voluntat dels reis constitucionals, més dignes de llàstima que d'altra cosa. Contra la corcada socolada dels governs ineptes i dilapidadors, el trono no hi pot res; el rei, per bo, per compassiu, per enèrgic que siga, es troba lligat de mans en mig dels seus cínicis consellers i baix el pes d'aqueixa estúpida carcaça que'n diuen honor nacional.

Com a sàtira política, la nova comèdia d'en Pous és d'alt exemple i de positiu valor. Sols hi manca, per a que interressi a tothom, una mica de picardia. Si, deixant-se de tant ideal i tanta sinceritat, l'autor hagués posat per nervi de tota aquella acció política un drama passional, intens, aleshores *Patria* hauria guanyat doblement en emoció i hauria agradat fins a les dones... i amb les dones-públic cal pensar-hi quan s'escriu per a l'escena.

Tècnicament i literariament ha triomfat també, en Pous, aquesta vegada. Totes les escenes ens semblen naturals i justificades, demostrant amb això les seves traces d'excel·lent comediògraf. El llenguatge, el diàleg, correctíssim, i si d'alguna cosa peca, és de massa diluït i massa literari. Suprimint quelcom d'aqueix excés de literatura i escursant bastant el segon acte, creiem que la comèdia guanyaria, també, molt.

Els artistes, en general, plens de fè i de voluntat. S'hi distingiren notablement la senyora Pahissà, que suplí les facultats de veu amb una encantadora emoció i una sobria ingenuïtat, i els senyors Guitart, Tor (que feia de Sagasta) i Martori.

NOTES D'ART

FAIANÇ CATALÀ. — L'exposició de pintures de l'Eveli Torrent, instal·lada en aquest local, és una exposició que podríem dir-ne discreta, en el sentit que sol donar-se a aquesta paraula en el llenguatge comedit de la nostra crítica.

Les obres d'en Torrent són *primes*, els hi manca solidesa de dibuix i d'èmpast, i no arriben a donar-nos l'impressió del natural com a pintura verista, ni ens impresionen lo suficient com a producte d'un art ingenuu o d'una estilització excèntrica.

En algunes hi hem trobat qualitats remarcables que senyalen una bona orientació; però resten amagades per una certa timidesa en la factura i en el colorit.

Lo més ferm, en aqueixa exhibició, en el nostre entendre, són els dos quadros que's titulen *Madame X* i *Le Crist du Miracle*.

En aquests l'artista hi ha profunditzat quelcom més, i la tonalitat calenta i sobria, junt amb la mena de patina que armonitza i barreja els tons, els fan molt atractius.

L'Eveli Torrent no ha assolit encara lo que se'n diu una personalitat; però pot fer-se-la, si no li manca vocació i estudi.

Tornem-hi?

Ara que en Martí Matons, de Gracia, és tinent d'alcalde, creiem no seràn en *balde* les nostres lamentacions referents a aquell fanal pel carrer Major perdut i que amb la seva actitut s'ha guanyat l'odi mundial.

Preguem al nostre tinent, que és persona de cor noble, que escolti la vèu del poble, que l'escolti incontinent, i fent gala de *tesón*, el fanal faci tornar al lloc que va abandonar del carrer de Salmerón.

Si un bastó li han regalat en premi a sa rectitut, no creiem que hagi sigut perquè se'l tingui desat.

Tregui'l, doncs i amb sa pericia esgrimeixi'l, i amb raó veurem que és aquest bastó la vara de la justícia.

I és dirà per tots els mons, sent aquest acte'l primer del nou bastó justicier, que és immortal en Matons.

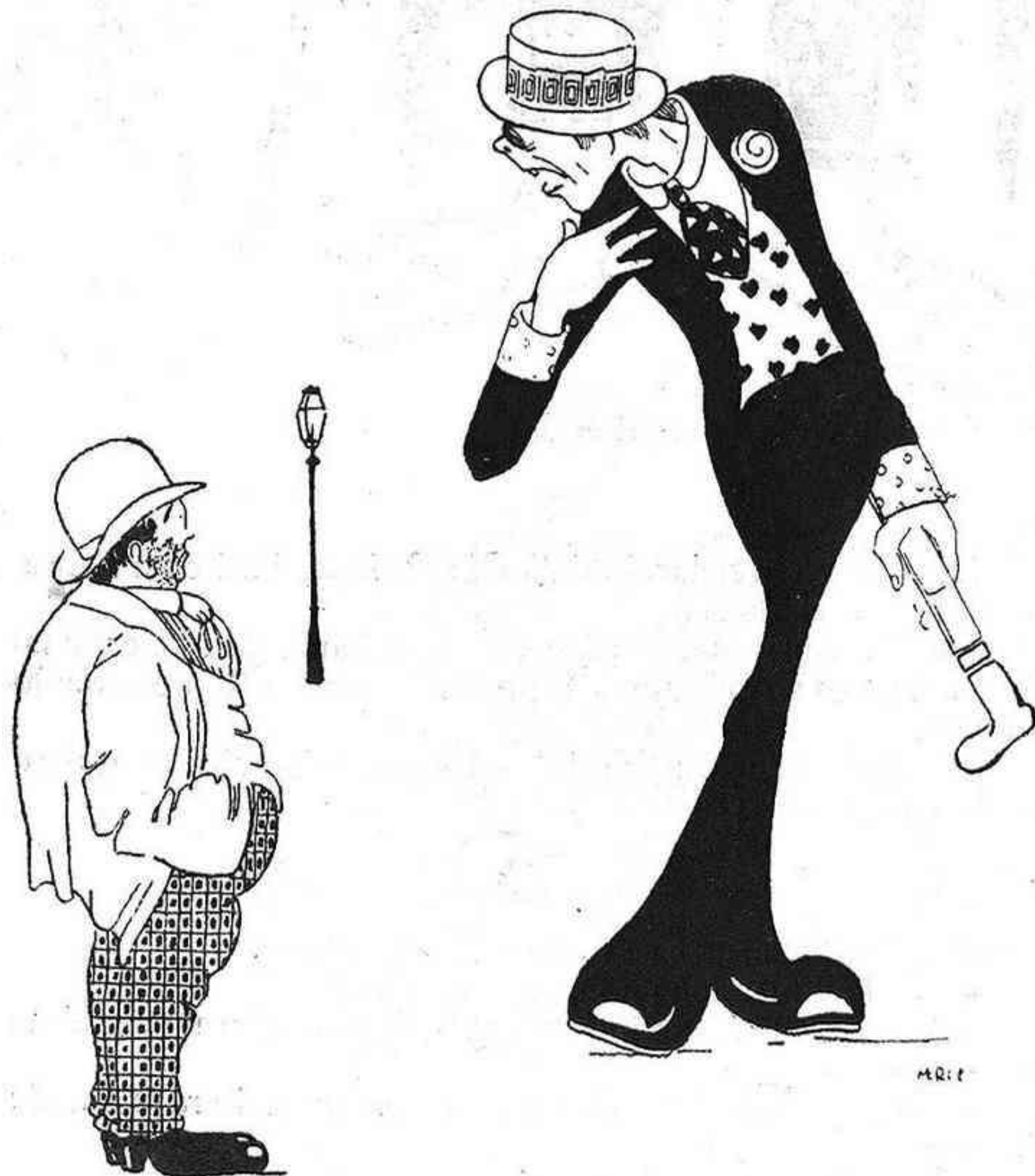
Vès amb quin tan senzill fet pot fer-se un home immortal: no més tornant un fanal al lloc d'on l'havien tret!

ANTÓN DELS ASES

LA LLIBERTAT I EL FOX-TERRIER

—Per rates de sagristia que vegis, no t'impacientis; deixa-les en pau. Ara, si van per robar-te el vot, aleshores sí, empaïta-les sense compassió.

—No't facis il·lusions. La carroça de la «Lliga», diumenge, entrarà triomfalment a Barcelona.
—Bé, ja ho veurem. Això del triomf de la carroça... depèn de les «rodes» de que disposi.

L'Alcalde ha fet festa uns quants dies per a poguer anar a Arenys a treballar-se el districte.

Per veure si es guanya la gran breva de l'acte de diputat a Corts, ha deixat abandonada la petita breva de l'alcaldia. Tot això tenim que agrair-li els barcelonins. El senyor Pich inclusiu.

En Prat de la Riba ha rebut, dels ciutadans de Cuenca, una comunicació sol·licitant ajuda en el plet que aquella província sosté contra'l govern.

I que'ls ha respost l'il·lustre *cruzado*?

Que ara està molt enfeinat amb lo de les eleccions, i que... ¡Moltes expressions de la Mancomunitat!

El senyor Andrade s'ha enterat, per confidències policiaques, de que alguns elements pertorbadors pensen promoure xivarri el dia de les eleccions.

Elements pertorbadors?

A qui li pot interessar pertorbar l'acte cívic del diumenge?

A no ser que's tracti del debut de la *guerrilla* conservadora...

D'una ressenya teatral que insertava, diumenge, *El Diluvio*:

«El teatro estaba a rebosar, viéndose casi todos los literatos catalanes y muchos artistas sentados, ocupando muchas localidades...»

Ficsin-s'hi bé. Muchos artistas ocupando muchas localidades...

I sentados, eh?

Oh, magnífic Batlle, et mereixes un monument!

Si te'l fan, jo't prometo la primera pedra.

Oh, els albis principis!

Els puristes reconstruïts de la colla d'en Martí i Julià han desqualificat a la *Lliga* i al *Centre Nacionalista*.

Don Quixot, d'aquesta feta, s'apuntarà soci de l'Unió.

Una anècdota històrica ens comuniquen desde Santiago de Xile.

En un teatret apartat de la capital, una companyia de sarçuela castellana hi representava *La tempestad*.

Així que'l tenor, un xicot català que's diu Josep Puig, acabava de cantar aquella cèlebre frase musical: «*Por qué... Por qué temblar?...*» va deixar-se sentir un gran terratrèmol que feu bellugar tot el teatre.

En Puig, creient que's tractava d'una broma dels tramoïstes, va cridar a la gent d'entre bastidors:

—Vaja, prou, no feu bromes!... deixeu-me cantar en pau.

Però, així que va veure que la cosa anava de serio i que'l públic fugia de la sala, el tenor... cames ajudeu-me cap al carrer!

Un bon exemple que'ls nostres acabats industrials haurien d'imitar.

La casa «Amatller», acreditada fàbrica de xocolata, obra un concurs de cartells artístics.

Ofereix sis premis que importen, en total, deu mil pessetes.

Apa, senyors dibuixants, que la *sucada* val la pena!

L'alcalde sembla disposat a defensar la causa dels taverners que solliciten del govern la prohibició d'entrada de vins a Barcelona.

Falta sapiguer si el senyor Sagnier practica com predica; caldria que'ns digués quina mena de vi beu.

Pela, que se'l fa venir d'Arenys i que'l troba millor que'l de la taverna!

Hèroes moderns.

En Soriano, l'ex-regidor barceloní, presenta candidatura de diputat a Corts per Sagunto.

Què fa en Figueretes, que no's presenta per Numancia?

Ansia, home, ansia!

—Ja ho tinc pensat!... Jo voto a favor del sastre municipal.

L'escena en la redacció d'*El Dia Gráfico*, diari d'en Fabra, la vigília de Nadal.

Un redactor:—En el número de mañana, ya que cabe en él mucha cosa, podríamos reproducir aquel célebre artículo de Fígaro...

L' Argila, interrompent-lo:—¿De Fígaro?... No, no quiero nada «traducido»!

Dues ex-ballarines se troben al carrer Nou.

—On te fiques, que no se't veu enlloc?

—Vaig casar-me amb un xicot barber, i no'm moc mai de casa. I tu?

—Mira, jo vaig ésser dos mesos *camarera* i ara faig... de la vida.

—Què dius ara?... de debò?

—Paraula d'honor!

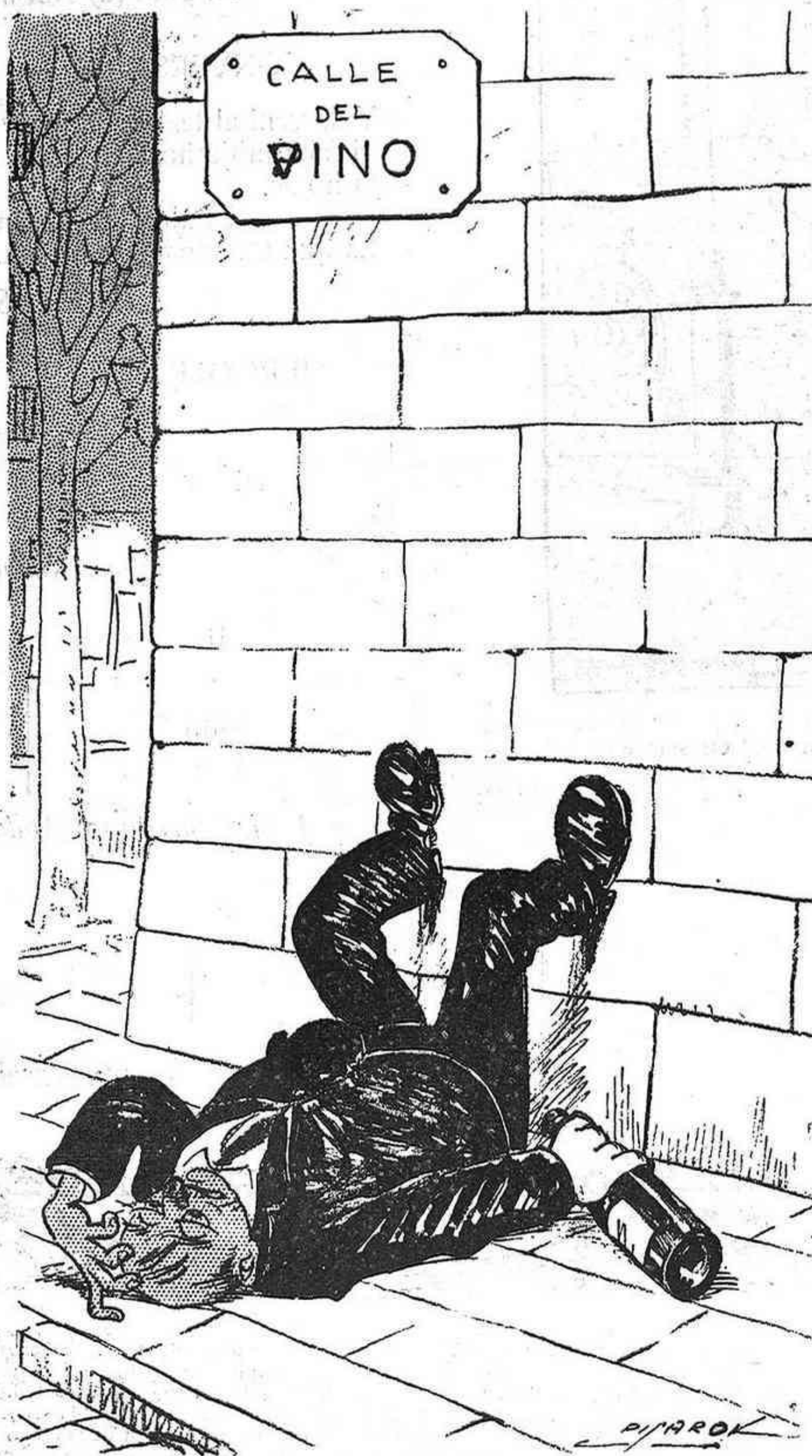
Llegim:

«Ha sol·licitat l'ingrés, en la «Lliga Regionalista», el celebrat escultor Enric Clarassó».

Heusaquí un que no pensa malament. Ara cal preguntar què li encarregaràn, a la Diputació, en bé de l'Art Català.

Durant el passat mes de febrer, la guardia urbana ha realitzat la friolera de 1,672 serveis de diferents menes i calibres. Això fa que dita guardia sigui acreedora d'algun agraiment. Si ara no donen als seus individus una casaca nova, ni mai!

Entre'ls objectes trobats en els tramvies, figuren un parell de mitges. No sabem si són d'home o de dona; suposem que seràn de dona; de totes maneres és innegable que, per a perdre unes mitges, sense perdre les sabates, cal que la seva propietaria estigui molt distreta.

FANTASIES DE BORRATXO

—Ai, revatúa, mireu que és molt!... Tant que camino, i no'm mòc mai del mateix lloc...

A les escoles prussianes s'han inventat unes cançonetes que, de tan morals, maten.

Escolteu:

1º *Püppchen, du bist mein Augenstern.*

Això vol dir: estimada, tu ets l'estrella dels meus ulls.

2º *Ja das haben die Mädchen so gerne, die im Stuibchen, un die im Salon.*

Què resigna? Aquí teniu lo que desitgeu les jovenetes; tant les de les cabanyes com les dels estrados.

3º *Oh, Isabel!*

4º *Sie lässt mir, sie lässt mir keine Ruh; und wenn ich bei ihr schlafen geh', macht sie die Türe zü!*

Tradució: No'm deixa sossegar, quan me fico al llit amb ella, tanca la porta.

Eh?... Que'ls en sembla dels prussians?

La Moral!

La Moral!

La Moral!

«Tápame, tápame, tápame, que tengo frío».

El dia 2 de març, en l'Hotel Dronot, de París, se vengué la col·lecció de la «Peau de l'Ours».

Aquesta pell era una colla d'amics, els quals compraven, amb bon gust i intel·ligència. La prova és lo que posen a la venda:

Emile Bernard, Chevet, Maurice Denis, Georges Dufrénoy, Forain, Gauguin, Van Gogh, Guys, Odilon Redon, Vlaminck.

Pobrets compradors! No hi veien.

Al final del solt, d'on treiem la notícia, hi hà unes ratlles quen's enorgulleixen, com a catalans i com a amics.

Son les següents:

«*On sera surpris par de très beaux et sages Picasso: un peu trop dans la suite de Manet, mais vraiment grands, simples, forts.*»

Amb motiu de la coalició—i que'n prenguin lo que vulguin traduí a aquest exquisit troç de Baudelaire.

«No tothom té la sort de pendre banys de multitud... El qui es casa sovint amb les gentades, coneix unes frisors de les quals no gustaràn mai ni l'egoista, tancat com una caixa de cabals, ni el peresós indiferent com un musclo.»

NOTES DE CASA:

De la societat «Els novells de Sant Medí barcelonins» rebérem sis «bonos» de pa, arròs i carn amb destí als nostres pobres, i una atenta invitació per als festivals que celebren el dia 3 del corrent març.

S'agraeix sincerament.

—L'«Ateneu obrer del Districte segon» ens convidà a una conferència que en el seu saló celebrà, dissabte, don Enric Aguado i Petri, versant sobre l'immoralitat de certs espectacles públics.

S'estima la fina atenció.

Darrera'l riure ve'l plor;
darrera del goig, la pena;
darrera del Carnaval
ve, tots els anys, la Quaresma,
amb els seus dies de peix
i el seu dimecres de Cendra.

Que sigui així no és estrany;
lo que sí causa estranyesa
és que, d'aquests elements
mai cap se declari en *huelga*.

— En aquest món tot canvia; mira : ara, als arbres els surten les fulles a la soca.

Solucions als trenca-caps del número 1834

A la xarada, *Sabó*; a l'anagrama, *Cor, Roc*; a la sinonímia, *Mena*; A la targeta, *Sogra i nora*, i al jeroglífic, *Quartilla*.

TRENCA-CAPS

XARADA NERONIANA

La *Tot*, una morena, bella esclava
dos tres mare del César inclement,
sa cara bronzejada emmirallava
en un pou d'aigua clara i transparent.

Veient-se jove i bella, inconscientment,
sens pensà en el perill que l'envoltava,
del jardí del séu amo, floreixent,
unes tendres floretes arrencava.

I fent-ne una corona primorosa,
que embellia molt més sa cara hermosa,
mirant-se al pèlec d'aigua cristallina,

dos esclaus, dos germans *dos* vida interna
tres tiren *hu* traició dins *tres* cisterna
per ordre *dos* l'impúdica Agripina.

Saldoni de La Bordeta

ANAGRAMA

— Déu lo guard, senyor Marsal,
— Aon và, tan dematí?
— A comprà un canti per mi
i una *tot* per la *Total*.

Joan Antich Puqui

TARGETA

Lola Rodès

Combinar aquestes lletres de manera
que diguin el títol d'un celebrat drama
castellà.

E. Sala (a) Noi maco

CONVERSA

— Vols vení al teatre, Gaspar?
— Si falta mitja hora encara.
— Ja ho sé.
— I quina funció faré?
— La que tots dos hem dit ara.

Rafel de Sans

JEROGLÍFICS

tat ie

Joan Rocabert

II

1000
1 9

J. M. Sureda (a) Andarin

III

I M

Joan Rocabert

R. P.: El ninotet denota condicions. Després d'un parell d'anys de conrear
aqueixes condicions, ne tornarem a parlar. R. Campins Serra: Rebut i veurem.—
Joan Rocabert: Tantes mercès. Vostè és el més incansable i el més enginyós de tots.—
J. Corbera S.: No'm convenen. Serà un altre dia.—J. V. M.: No m'agrada prou; i ho
sento.—T. S. M.: Son tants els defectes que tenen els seus versos, que no m'atreveixo a
detallar-los. El millor consell que li puc donar és que, abans d'escriure, se faci un tip
de llegir als bons poetes.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

LES CENT MILLORS POESIES
 DE LA
- LENGUA CATALANA -
 TRIADES PER
E. MOLINÉ I BRASES
 UNA pesseta

L'ESQUELLA
DE LA TORRATXA
 — ANY 1913 —
 ENQUADERNADA
 Pessetes 10

Biblioteca Doménech
 BJORNSTJERNE BJORNSON
ALMAS EN PENA
 Un tomo encuadernado en tela **UNA pta.**

A. ROVIRA I VIRGILI
DICCIONARI
 CATALÀ-CASTELLÀ
 &
 CASTELLÀ-CATALÀ
 Un tomo de unes 900 pàgines
 perfectament relligat :: :: 10 ptes.

DR. BEARSON
ETERNA LUNA DE MIEL
 SECRETOS DEL LECHO CONYUGAL
 CARTILLA HIGIÉNICA PARA LOS
 :: :: **RECIÉN CASADOS** :: ::
 Un tomo en 8.º **UNA peseta**

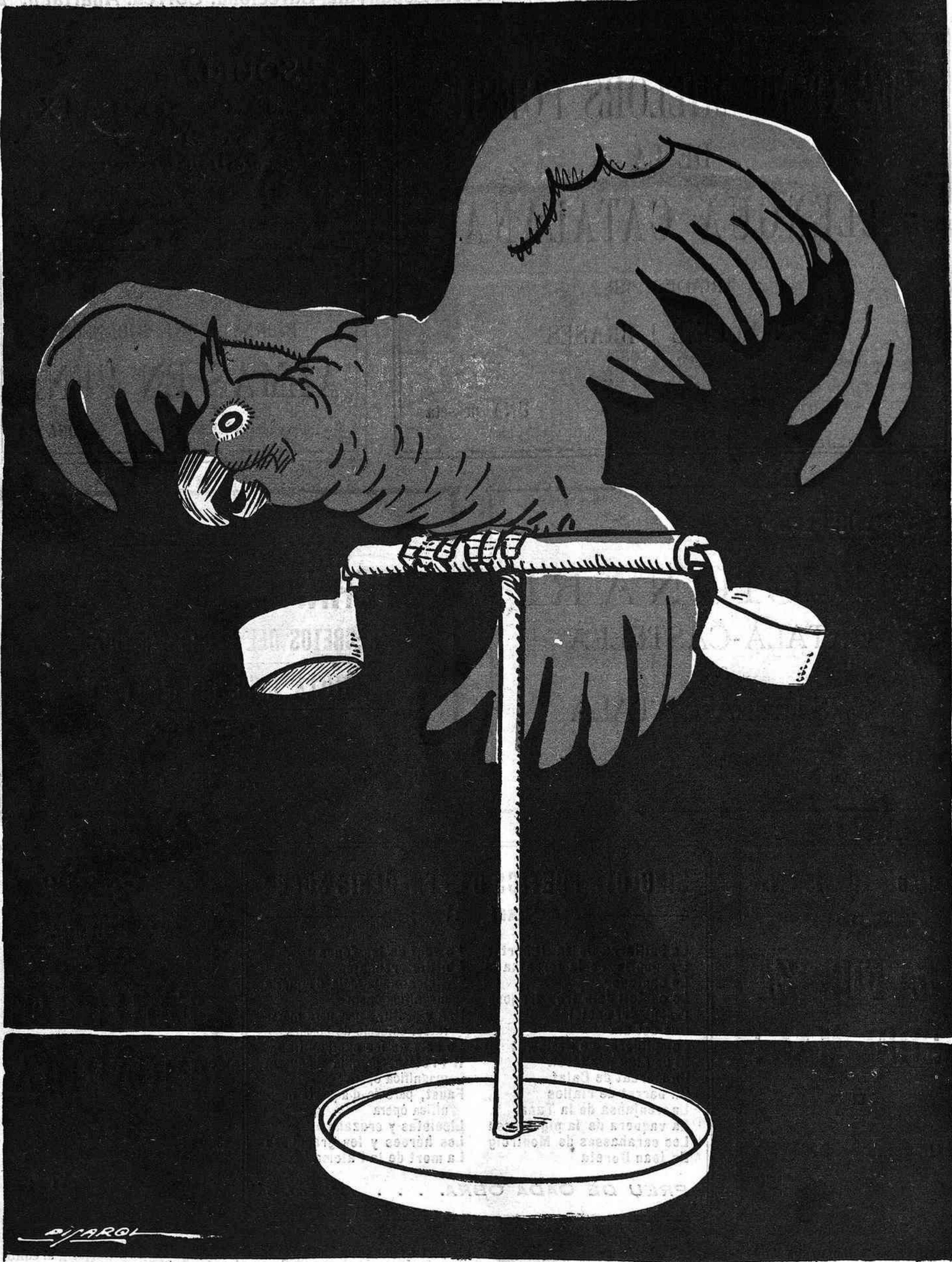
MANUEL LINARES RIVAS
 □ □
LA FUERZA
: DEL MAL :
 □ □
 Un tomo en 8.º
 Pesetas 3'50

SINGLOTS POÈTICS D'EN FREDERIC SOLER
 (SERAFÍ PITARRA)
 La butifarra de la llibertat
 L'esquilla de la torratxa
 Lo cantador
 Lo castell dels tres dragons
 ¡Coscs del oncle!
 Ous del dia
 Les pildores de Holloway
 Si us plau per forsa
 Un mercat de Calat.
 Un barret de rialles
 La venjansa de la Tana
 La vaquera de la piga rossa
 Les carabasses de Montroig
 En Joan Doneta
 Lo punt de les dones
 L'últim Trencalós
 L'Africana, parodia d'aquesta
 magnífica òpera
 Gra y palla, paper pera matar
 ratos, colecció de poesies
 Lo boig de les campanilles
 El Profeta, parodia d'aquesta
 magnífica òpera
 Faust, parodia d'aquesta mag-
 nífica òpera
 Liceistas y cruzados
 Los héroes y les grandeses
 La mort de la Paloma
PREU DE CADA OBRA. . . . 2 RALS

SORTIRA AVIAT
 JOSEP BURGAS
FLOR DE
PICARDÍA
 VERSOS D'AMOR
 :: I DE PECAT ::

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaxes.

EL PROPAGANDISTA

—Ja estic cansat de mítings i de dir sempre lo mateix a tot arreu!...